

Проф. др Томислав Жујић

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА УЈЕДИЊЕНИХ НАРОДА

Навршило се педесет година од оснивања Организације уједињених народа. Организација уједињених народа основана је у Сан Франциску 26. јуна 1945. године, са задатком одржавања и заштите мира и безбједности у свијету, мирољубивог рјешавања спорова, развијања пријатељских односа међу народима и унапређења међународне сарадње у областима политичких, привредних, друштвених, културних и хуманитарних односа.

Између два свјетска рата постајало је Друштво-Лига народа са истим циљевима. Друштво народа је прва општа међународна организација држава. Њен је задатак био да очува мир и да на мирољубиви начин рјешава међународне спорове и успоставља сарадњу у интересу благостања човјечанства. Друштво је основано на Версајској мировној конференцији 28. априла 1919. године. Оснивачи су биле силе побједнице у Првом свјетском рату против Централних сила, њих 32 државе (међу којима и Југославија), неутралне државе (13). Од 1919. до 1939. поред ових држава примљено је још 20 држава, међу којима и силе које су изгубиле први свјетски рат. У чланство Друштва могли су бити примљени и доминиони који су имали своју самоуправу. Највише чланова Друштво је имало 1932. године - 60 држава. До опадања је долазило или добровољним изласком или губитком

државности (Етиопија 1936, Аустрија 1938, Чехословачка и Албанија 1939).

Друштво је имало своје главне органе: Скупштину, Савјет и Стални секретаријат. Скупштину су сачињавале све чланице, Савјет је био састављен од сталних (прво Француска, Италија, Јапан и Велика Британија, од 1926. Њемачка, а од 1934. СССР) и несталних чланова које је Скупштина бирала на три године, али тако да се у истој години смјењује само једна трећина. Секретаријат је био административни орган под руководством главног секретара.

И поред појединачних успјеха у рјешавању сукоба (до 1938. ријешено је преко 40 међународних спорова), Друштво народа је подбацило у значајним сукобима који су се тичали великих сила. Тако је подбацило (у италијанско-грчком сукобу 1923, јапанско-кинеском и окупацији Манџурије 1931-1933, у нападу Италије на Етиопију 1935-1936, Шпанском грађанском рату 1936-1939, покорвању Чехословачке, нацистичко-пољском сукобу око Гдањска 1939). У свим тим сукобима Друштво је било неефикасно. Мале и средње државе увиђајући недјелотворност Друштва почеле су да између себе склапају регионалне савезе, иступају из Друштва или истичу своју неутралност.

Пред Други свјетски рат, Њемачка, Јапан и Италија уочи агресија напуштају Друштво, а 1940. године СССР је искључен из чланства због рата са Финском. Утицај Друштва све више опада и оно неспремно дочекује Други свјетски рат, не предузимајући ништа послје његовог избијања. Престало је да функционише 1940, а формално је распуштено на XXI засједању у Женеви. Његова функција и цјелокупна имовина пренијете су на ОУН.

Друштво је ипак имало успјеха, нарочито у развоју међународног права, посебно ратног. Усвојена је забрана употребе у рату отровних гасова и бактериолошких средстава, конвенције о рањеницима, болницама и ратним заробљеницима, низ резолуција о ограничењу наоружања.

И поред недостатака и неефикасности у раду, Друштво је направило први озбиљан покушај у зближавању народа. Његово

постојање и рад је значајна етапа у развоју међународне заједнице. Друштво народа је било основа за стварање ОУН.

Уједињени народи настали су из идеје која се јавила у Другом свјетском рату, да се сви народи, нападнути или угрожени од фашистичке Њемачке и њених савезника, удруже ради заједничке одбране и послје ратне сарадње на обезбјеђењу мира, слободе и равноправности народа и заштите људских права.

У Атланској повељи 14. августа 1941. године Рузвелт и Черчил прокламовали су и њена начела, која су постала савезнички ратни циљеви и основни принципи Повеље Уједињених народа. Атланска повеља добила је широку подршку када је прихватио већи број земаља на састанку у Вашингтону 1. јануара 1942. Том приликом 26 држава прихватило је Декларацију Уједињених народа, којој је у току рата приступило још 21 држава. У Декларацији о општој безбједности од 30. октобра 1943. године донијетој на Московској конференцији, из-ражена је сагласност о потреби стварања једне опште међу-народне организације. Техеранска конференција је потврдила закључке Московске конференције.

На припремној конференцији представника САД, СССР-а, Велике Британије и Кине у Вашингтону од 21. августа до 7. октобра 1944. године (у палати Дамбертон Оксу по којој конференција носи име), били су утврђени принципи за основе Уједињених народа у изради текста Повеље.

Кримска конференција у Јалти у фебруару 1945. године, потврдила је одлуку о оснивању Уједињених народа. На оснивачкој скупштини од 25. априла 1945. године у Сан Франциску биле су заступљене све државе које су до 8. фебруара 1945. године прихватиле **Декларацију Уједињених народа** и све државе које су ступиле у рат против Осовине (50 држава). Текст Повеље је потписан на пленарној сједници 26. јуна, а Повеља је ступила на снагу 24. октобра 1945. године - од тада се тај датум слави као дан Уједињених народа.

Повеља одређује задатке, организацију и поступак да УН постану универзална међународна организација. У првом плану Повеље Уједињених народа истакнути су њени циљеви:

1. одржавање међународног мира и безбиједности и у ту сврху: предузимање ефикасних колективних мјера ради спречавања и отклањања пријетњи миру и сузбијања аката агресије или других повреда мира, као и постизање мирним средствима, а у складу с начелима правде и међународног права, сређивања или рјешавања међународних спорова или ситуације који би могли довести до повреда мира;

2. развијање међу нацијама пријатељских односа, заснованих на поштовању начела равноправности и самоопредјељења народа и предузимање других одговарајућих мјера ради учвршћења општег мира;

3. постизање међународне сарадње рјешавањем међународних проблема, економске, социјалне, културне или хуманитарне природе и основних слобода за све без обзира на расу, пол, језик или вјеру, и

4. да ОУН постану средиште за усклађивање акција предузетих ради постизања ових заједничких циљева.

Чланице Уједињених нација могу постати све мирољубиве државе које прихватају обавезе из Повеље. Уједињене нације су надлежне да:

- унапређују мирољубиве односе међу народима, засноване на поштовању суверености, равноправности, праву на самоопредјељење и људским правима;

- спроводе акције у интересу мирног рјешавања спорова, организују међународну економску и техничку помоћ;

- координирају међусобну активност и сарадњу земаља-чланица.

Врховни орган ОУН је Генерална скупштина, коју сачињавају све државе-чланице. Она је орган опште надлежности за сва питања и односе у оквиру Повеље. Састаје се сваке године у редовно засиједање (у септембру) у ванредно засиједање на тражење Савјета безбиједности или већине чланова, једног или више њих. Одлуке се доносе у облику резолуција које имају снагу препоруке.

Осим Генералне скупштине, главни органи су: Савјет безбиједности, Економски и социјални савјет, Старатељски савјет, Међународни суд правде и Секретаријат.

Савјет безбиједности сачињавају пет сталних чланица (Русија, САД, Велика Британија, Француска и Кина) и десет несталних, које Скупштина бира на двије године двотрећинском већином по географским мјерилима. Савјет је главни орган Генералне скупштине који се брине о обезбјеђењу мира и мирољубивом рјешавању спорова. Против агресије може предузети економске санкције и војне мјере. Одлуке се доносе већином од девет чланова, а за важне одлуке је потребан глас свих пет сталних чланова. Њихов негативан глас има дејство вета.

Економски и социјални савјет има 54 члана које бира Генерална скупштина на три године, обнављајући трећину чланства сваке године. У његовој надлежности су питања међународне економске, социјалне и културне политике, заштита права човјека и основних слобода.

Старатељски савјет сачињавају државе које управљају територијом под старатељством (сачињавају га пет сталних чланица и онолико других које бира Генерална скупштина на три године). Савјет води политику унапређења политичког, економског и социјалног развоја тих територија (ослобођене колоније), док се не стекну услови да оне самостално организују своју државну организацију.

Међународни суд је надлежан за спорове између чланица и других земаља које прихвате његову јурисдикцију.

Секретаријат сачињава административни апарат на челу са генералним секретаром, кога именује Скупштина на предлог Савјета безбиједности. Он је шеф администрације и извршни орган и има овлашћења за иницијативе код Генералне скупштине и Савјета безбиједности.

Уједињене нације имају и друге организације и установе (агенције) у области економије, трговине, финансија, рада, исхране, саобраћаја, здравља, просвјете, културе и науке, пошта, телеграфа и друге, као што су: Међународна агенција за атомску енергију, Међународна банка за обнову и развој, Међународна организација рада, Међународна организација за

цивилно ваздухопловство, Организација ОУН за науку и културу УНЕСКО, Међународни монетарни фонд, Организација ОУН за исхрану и пољопривреду (ФАО), Свјетска здравствена организација, Споразум о царинама и трговини и друге.

Уједињене нације теже да се помоћ коју дају развијене земље упућује преко међународних организација да би се она најрационалније користила и да би се избјегло постављање политичких услова од стране земаља давалаца. ОУН чине изузетне напоре и сталне иницијативе за успостављање Новог међународног свјетског поретка. Тако је Генерална скупштина на свом специјалном засиједању 1974. године прихватила Декларацију о новом међународном економском поретку. Прихватањем Декларације и Програма акције, земље чланице ОУН обавезале су се да приђу успостављању "новог међународног економског поретка, заснованог на правичности, сувереној једнакости, међузависности, општим интересима и сарадњи између свих држава без обзира на њихове друштвене и економске системе, који ће исправити неједнакости и отклонити постојеће неправде, омогућити елиминисање све ширег јаза између развијених земаља и земаља у развоју и осигурати стално убрзање економског и социјалног развоја у миру и правди, за садашња и будућа поколења". Значи, да велики напор чине Уједињене нације за економски и социјални напредак свијета. Стално се организују различите конференције по питањима хране, воде, атомске енергије, становништва, техничке сарадње земаља у развоју итд.

Систем колективне безбједности ОУН заснива се на овлашћењима Савјета безбједности која му дају право интервенције у случајевима опасности по мир. Повеља у том случају предвиђа организовање оружаних снага које стоје на располагању Савјету безбједности и Комитету војног штаба. Чланице имају право на колективну и индивидуалну самоодбрану у случају агресије. Повеља предвиђа и регионалне споразуме, што представља допуну колективне безбједности и регионалне сарадње (регионални пактови и организације).

Ипак и сама Повеља носи у себи слабости које су Организацију УН спутавале и ограничавале могућности дјеловања. Прихватање привилегованог положаја великих сила у Савјету

безбиједности и признавања посебних права и утицаја на рјешавање питања мира и предузимања колективних мјера против агресије, као и права вета, јесте реалност, без чијег прихватања не би било свјетске организације. И зато су само одлуке Савјета безбиједности, које се једногласно доносе по члану 27. Повеље, обавезне. Све остале резолуције Генералне скупштине имају искључиво карактер препорука. Већина чланица свјетске организације, имајући у виду специфичну улогу најважнијег органа за очување мира и безбиједности - Савјета безбиједности, наглашава потребу да стални чланови схвате свој привилеговани положај као обавезу да дјелују у интересу цјелине, свјетске заједнице и да не полазе само од својих интереса и ставова сукобљених страна. Ради ефикаснијег дјеловања Савјета безбиједности неке земље предлажу утврђивање случајева у којима се не би захтијевала једногласност, односно користило вето. Не тражи се укидање, него сужавање примјене вета, на битна питања, која су изричито предвиђена Повељом, а тичу се конкретног доношења одлука о примјени колективних мјера. Значи, питање како ојачати заштитничку и превентивну улогу колективне безбиједности као заједничког одбрамбеног система заслужује највећу пажњу.

Међу актима општег значаја истиче се Декларација о правима човјека, коју је 10. децембра 1948. године усвојила Генерална скупштина. Послије овог историјског чина, Скупштина је позвала све државе чланице да објаве текст Декларације и да "учине да се он распространи, прикаже, чита и објашњава нарочито у школама и другим васпитним установама у свим земљама или територијама без разлике на њихов политички статус. Још раније повељом ОУН из 1945. године истакнута је вјера у основна права човјека, у достојанство и вриједност људске личности, у равноправност људи, жена и нација, великих и малих. Посебну пажњу као што смо већ истакли заслужује члан Повеље 55 у коме је, у суштини, садржана основна "филозофија" ОУН у области људских права. Значи, Повеља уочава сву проблематику људских права.

Повеља права човјека признаје урођено достојанство и једнакост свих чланова породице, темељ слободе, правде и мира у свијету. Битно је да права човјека буду заштићена правним

системом, да Повеља подстиче развој пријатељских односа међу људима.

Повеља ОУН истакла је у први план вјеру у основна права човјека, у достојанство и вриједност човјекове личности и равноправност мушкараца и жена. Она подстиче напредак и побољшање животног стандарда. Сва људска бића рађају се слободна и једнака у достојанству и правима без икаквих разлика у погледу расе, боје коже, пола, језика, религије, политичког или сваког другог мишљења, националног или друштвеног поријекла, рођења или других околности.

Декларација јасно прецизира, да свако има право на живот, слободу и личну безбиједност. Сви људи су пред законом једнаки. Нико не смије бити произвољно ухапшен, нити протјеран. Недопустиво је свако мијешање у приватни живот, породицу, стан или излагање притиску, као и напад на част и углед човјека. Свако има право на слободу кретања и избора становања у границама поједине државе, као и право да напусти своју земљу, и да се у њу врати, и да у другим земљама ужива права без прогањања. Декларација гарантује право човјека на једнако држављанство, без права да буде лишен свог држављанства, уз право да промијени држављанство. Осигурано је право пунољетних мушкараца и жена да без ограничења склапају брак и заснивају породицу. Декларација истиче право на слободу мисли, савјести и вјере, као и слободу промјене вјере, право на слободу мишљења и изражавања, слободу мирног збора и удруживања. Свако има право на социјално осигурање, на друштвена и културна права и на слободан развој своје личности. Загарантовано је право на рад и слободу удруживања у синдикат ради заштите својих права. Мајке и дјеца, по Декларацији, имају право на нарочито старање и помоћ. Сва дјеца рођена у браку или ван њега уживају једнаку социјалну заштиту. Право на школовање, такође, треба да буде бесплатно, бар у основним и нижим школама. Свако има право да слободно учествује у културном животу заједнице, да ужива у умјетности и да учествује у научном напретку. Овим историјским актом истакнуто је право на заштиту моралних и материјалних интереса који проистичу из било ког научног, књижевног или умјетничког дјела чији је он творац.

Једна од најплодотворнијих дјелатности ОУН на пољу права човјека односи се на помоћ избјеглицима. Милиони избјеглица примају помоћ и добијају међународну заштиту преко УНИЦЕФА и других хуманитарних организација. Те организације омогућају избјеглицима повратак у земљу (примјери Јордана, Либана, Западне Обале, појаса Газе, Судана, Сомалије, данас са територија претходне Југославије и др.). 1951. године ОУН је усвојила Конвенцију о стању избјеглица, по којој се одређују минимални услови које им мора пружити земља која их прима. Декларација о правима човјека и Свјетска конвенција о храни из 1974. године, признале су неутуђиво право свих људи, жена и дјеце, да буду ослобођени од глади и неухрањености како би могли одржати своје физичке и менталне способности. Храна се не смије користити као средство политичког притиска. Према статистичким подацима данас у свијету скоро половина укупног броја дјеце не зна да чита и пише. Зато ОУН преко УНЕСКА и других специјализованих организација настоји да се оствари право на образовање.

Чињеница је, да су данас честе и тешке повреде права човјека, укључујући и оне које погађају етничке, вјерске и језичке мањине. Права човјека су директан израз достојанства личности. Њихово поштовање мора да буде обавеза свих држава. 1973. године основан је Институт за међународно право, који се брине о колективној заштити кад се ради о изузетно тешким повредама права човјека. Значи, све државе су дужне да поштују основна људска права и фундаменталне слободе.

Права човјека су, на жалост, угрожавана од настанка човјечанства до данас. Нарочито је то дошло до изражаја у Првом и Другом свјетском рату када се појавио фашистички геноцид и, најзад, у овом рату на просторима претходне Југославије који, на жалост, још траје! Грубо је нарушено ратно и хуманитарно право од првих сукоба у Словенији до данас, на просторима Босне и Херцеговине, а нарочито, и драстично, у последњим догађајима у Републици Српској Крајини. Преко 1.000.000 избјеглих лица, пред ратним терором, из Хрватске и Босне бјежи са својих вјековних огњишта. Највећи број њих су свједоци - очевици и непосредне жртве повреда хуманитарног права. Присуствовали су убиствима, протјеривањима и другим

злочинима извршеним над њиховим најближима - недужним цивилима, па и дјеци. То је прави егзодус над српским народом. Нехумано убијање цивила, рањеника и болесника као и ухапшеника-ратника, тешке су повреде права човјека. Противзаконито је и самовољно уништавање или присвајање имовине избјеглих људи. Једноставно, затирана су огњишта да се на њих не би могли вратити одбјегли и протјерани становници. Етничко чишћење је тешка повреда хуманитарног права. ОУН се овом приликом не понашају у складу са Повељом и Декларацијом о правима човјека. Санкције против СРЈ погађају милионе недужних људи. Невјероватно да се све то ради у интересу наводног стварања "новог свјетског поретка".

Поред Декларације о правима човјека значајна је Декларација о давању независности колонијалним земљама и народима, усвојена на петнаестом јубиларном засједању Генералне скупштине 1960. године. У ОУН су биле од почетка сукобљене двије тенденције: антиколонијализам и отпор колонијалних сила, тј. тежња за очување status quo-а. Тај сукоб се манифестовао и у различитом тумачењу обавеза колонијалних сила према зависним народима и према ОУН, као и одредбама Повеље о суверености и немијешању и правном значењу одлука ОУН. У току цијелог процеса деколонизације, колонијалне силе су прибјегавале разним маневрима који су били срачунати на успоравање и одлагање остварења права народа на самоопредјељење. Оне су одбијале независности правдале аргументима као: неспреманост народа на независност, привредну неразвијеност, сиромаштво колонија, итд.

Генерална скупштина је поново потврдила, 1979. године да упорност колонијализма у свим облицима, укључујући расизам, апартхејд, експлоатацију природних и људских богатстава од стране иностраних фактора, као и колонијалне ратове који се воде ради гушења националноослободилачких покрета колонијалних територија у Африци представљају озбиљну пријетњу миру и међународној безбједности. Тако је Генерална скупштина поново признала легитимност борбе коју воде народи под колонијалном и страном доминацијом да би остварили право на самоопредјељење.

Године 1963. ОУН су донијеле Декларацију о укидању свих облика расне дискриминације, Међународни документ о грађанским и политичким правима и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966. и др.).

Као што смо напоменули у Повељи ОУН високо су били постављени њени циљеви: "Ми народи Уједињених нација, ријешени да будуће генерације спасемо од страха рата... да васпитавамо вјеру у основна људска права, у достојанство и вриједност људске личности, у једнака права мушкарца и жена, и народа, великих и малих... и да унаприједимо социјални прогрес и бољи живот у све већој слободи...". На јубиларном 40. заседању Генералне скупштине ОУН поднијета су три извјештаја, која дају оцјену о доприносу ОУН у рјешавању светских социјалних питања и борби за унапређење положаја жена. Питање друштвеног положаја жена ипак је, у склопу свега, не само један од проблема људских права, него и један од социјалних проблема и једно од развојних питања. Постоје подаци који драматично показују како се погоршава положај жена.

Међународна сарадња и мир захтијевају националну слободу, политичку и економску независност земаља, уклањање колонијализма, фашизма, стране окупације, расизма, апартхејда као и признавање достојанства појединаца и поштовање људске личности. Развој и истински мир могу се остварити само ако жене заједно са мушкарцима добију могућност да учествују у одлучивању на свим нивоима, да уживају право и дужност на партиципацију и на развој. Свјетска конференција ОУН у Најробију афирмисала је и даље развила стратегију укључивања жена као активних субјеката у борби за рјешавање њихових проблема који, уствари, нијесу рјешиви као специфично женски, већ једино као саставни, неодвојиви дио глобалних, политичких, економских и социјалних питања, друштвеног развоја нашег времена.

Једно од значајних питања којима се од оснивања бави ОУН јесте питање развоја. Повезаност између политичке и економске стабилности представља једну од значајних карактеристика данашњег стања међународних односа па и постојања система ОУН. Економско стање међународне заједнице је, дакле, један од битних елемената безбиједности, а тиме и опстанка човјека и човјечанства. Право на развој могло би да буде од користи у

подстицању неопходних реформи међународних економских, нарочито финансијских односа. Право човјека на развој могло би да помогне превазилажењу вјештачког јаза између права човјека, на једној страни, и међународне економске сарадње, на другој, јаза који карактерише садашње стање међународног права и међународних односа. Улога ОУН у оба аспекта може да буде значајна и, надајмо се, да ће таква и бити. Према томе, само се усавршавањем и учвршћењем постојећег међународноправног поретка, заснованог на Повељи ОУН, може да рачуна на успјех у борби за демократизацију међународних односа, за уважавање интереса свих народа и држава и за друштвени напредак.

У оквиру ОУН, као што смо већ напоменули, веома значајан је рад специјализованих агенција и организација (УНЕСКО, УНИЦЕФ, ФАО, Међународна банка, Међународни монетарни фонд и друге). Ријеч је о међународним организацијама које окупљају готово идентично чланство, прилазећи односним проблемима на специфичан начин, рјешавањем проблема читавог свијета. Све су оне независне међународне организације које своје постојање и активност заснивају на посебним статутима (мултилатералним међународним уговорима, уредно ратификованим од стране држава чланица). Оне имају сопствене органе, посебно дефинисану област надлежности, утврђене изворе финансирања и, наравно, сопствени круг држава-чланица. Ове међународне организације, због броја држава које окупљају и значаја проблема на чијем рјешавању раде, имају велику улогу у настојањима за даљом демократизацијом међународних односа.

Проблеми животне средине јављају се, на различите начине и у различитим видовима, у земљама са различитим друштвено-економским системима и различитим степеном развијености. Све је јасније да угрожавање средине представља такву врсту опасности којој се не може супростављати само изолованим мјерама појединих држава, него и заједничким акцијама земаља које доприносе угрожавању средине. Зато се у многим земљама, и на међународном плану, спроводи све већи број разних техничких, административних, законодавних и других активности чији је циљ, заштита од угрожавања средине. ОУН и многе земље налазе се у току организовања и спровођења мјера ради њене

заштите и унапређења. Генерална скупштина ОУН и остале међународне организације декларацијама и документима подстичу напоре да се у појединим земљама, регионима и на свјетском плану настави са активностима које ће бранити животну средину од даљег угрожавања. Међутим, многе развијене земље, користећи економске проблеме неразвијених, покушавају да отпад, нарочито нуклеарни измјесте у те земље.

Иако се идеали и тежње великог броја младих у међународним односима поклапају с духом Повеље ОУН, њихово се питање није покретало у органима и тијелима ОУН све до 1964/65. године. Тада се пред Генералном скупштином поставило питање и усвојена је Декларација о ширењу међу народима идеја мира, међусобног поштовања и разумијевања. У уводном дијелу Декларације каже се "да су млади били највеће жртве великог ратног сукоба које је доживјело човјечанство, да с правом желе кроз мир, слободу и правду, осигурати сопствену будућност, да су због тога све више позвани да управљају судбином човјечанства". То је први документ УН о омладини који је иницирао значајан процес бављења ОУН тзв. омладинском проблематиком.

На XXIII засиједању Међународне конференције о правима човјека, одржане од 22. 04. до 13. 05. 1968. године у Техерану, усвојена је резолуција "Васпитање омладине у духу поштовања човјека и основних слобода". У њој се истиче да млади морају играти одлучујућу улогу у духовном и материјалном развоју својих народа.

На XXIV засиједању Генералне скупштине први пут је била покренута општа расправа о омладини. Том приликом је истакнута потреба већег учешћа младих у националним делегацијама и сарадња ОУН с међународним омладинским организацијама. Усвојена је резолуција "Омладина, њезино образовање у духу поштовања права човјека и основних слобода, њезини проблеми, њезине потребе и њезино учешће у националном развоју" (1969). Послије Свјетског конгреса омладине, Генерална скупштина на XXV засиједању 1970. године, усваја резолуцију "Добровољци Уједињених нација", којом ступа на снагу одлука о стварању прве установе у оквиру ОУН за омладину. У резолуцији се истиче "да активно учешће младог покољења у свим

видовима друштвеног и економског живота представља значајан чинилац осигурања повећане ефикасности заједничких напора неопходних за боље друштво". Поред других организација у оквиру ОУН, најзначајнији допринос у раду са омладином даје УНЕСКО, у коме постоји посебно одјељење за рад с младима. Осим УНЕСКО-а питањима омладине баве се УНИЦЕФ, ФАО, Међународна организација рада (ИЛО), Свјетска здравствена организација (WHO) и др.

Југославија је потписница Декларације ОУН (1942) и члан оснивач ОУН (1945). Од оснивања ОУН, Југославија је имала запажену улогу у њеном раду. Већ на почетку рада Југославији је дата почаст тако што је изабрана у Извршни комитет. Приликом оснивања ОУН, шеф делегације Југославије др Иван Шубашић је одржао запажен говор у коме је истакао допринос Југославије побједи над фашизмом.

Југославија је узимала активно учешће у раду те организације, предузимајући или подржавајући иницијативе, посебно у области очувања мира и безбједности, ослобађања колонијалних народа, развоја система међународне економске помоћи, проблема неразвијених земаља, кодификације начела активне коегзистенције. Југославија се залагала за заустављање трке у наоружавању, као и за његову свеобухватну забрану. Више пута Југославија је била бирана у органе ОУН (предсједништво, Савјет безбједности, Економски и социјални савјет, посебне комитете и комисије). Од почетка па до данас став Југославије се према ОУН дефинише начелима не припадања блоковима, активне мирољубиве коегзистенције, неопходности и универзалности те организације, поштовања Повеље ОУН, равноправног третмана свих народа и држава приликом рјешавања постојећих проблема и пружања помоћи и подршке свим акцијама предузетим ради заштите мира, развоја међународне сарадње и ширења бољег разумијевања међу народима.

У Југославији више од четрдесет година дјелује организовани Покрет за Уједињене нације. Он се испољава кроз рад клубова УН (у неким случајевима они се називају клубови УНЕСКО-а, УНИЦЕФ-а, међународног пријатељства и сл.) и њихових савеза и удружења, на општинском, републичком и

савезном нивоу. Први клуб ОУН основали су студенти Правног факултета у Београду 1953. године.

Као један од оснивача, Југославија је од самог почетка прихватила Уједињене нације као једну од најдрагоцјенијих тековина борбе против фашизма и сваког облика доминације, дискриминације и неправедности у односима међу народима и државама. Југославија је своје одређење и напор да изгради нове, демократскије и хуманије односе између народа и људи у својој средини нераскидиво везала за исто таква одређења која су постављена у темеље ОУН и око њих окупљених организација.

У Јубиларној години Уједињених нација, Југословенски покрет за УН покренуо је и спроводи, више значајних акција. Обогаћен досадашњим искуствима, он има све услове да настави да чини напоре како би био још шири и утицајнији. Као дио свеопштег, свјетског покрета, он настоји да тјесно и равноправно сарађује са сличним покретима у другим земљама, како начела и циљеви УН не би били само племенити идеали, него и стална пракса свих односа међу народима и државама.

Свјетска организација основана је као израз нових дубоких процеса друштвено-економских кретања. Савременом свијету је таква организација потребна као форма сарадње, без које се у наше вријеме не може замислити ни међународна сарадња, ни општи напредак. Пријетила је опасност да се ОУН претворе у искључиво пропагандну трибину, а тиме би се онеспособиле за битну улогу фактора сарадње и рјешавања спорова и сукоба. То је и данас присутно, о чему говоре догађаји на просторима претходне Југославије и привремено уклањање СРЈ из ОУН. Присутне су тенденције да се ОУН претворе у неку врсту супердржаве у корист хегемоније једне или групе земаља, што доводи до мијешања у унутрашње послове других земаља и угрожава њихову независност.

ОУН је и у раној а и каснијим фазама свог опстанка, и поред свих тешкоћа и искушења, заустављала сукобе и спутавала дање компликације. Познате су, с тим у вези, Декларација Генералне скупштине о недозвољености интервенције у унутрашње ствари државе и заштити њихове независности и

суверености (1965), и Декларација о начелима међународног права о пријатељским односима и сарадњи држава ускладу с Повељом (1970). Наша земља у оба случаја дала је запажен допринос. Довољно је напоменути улогу ОУН у рјешавању проблема Индонезије, Кашмира, Палестине, Берлинске кризе, проблема на Далеком истоку (Кореја, Вијетнам), Конга, Кипра, Карипске кризе, специјализовано засиједање Генералне скупштине о разоружавању, развоја колонцијалних народа и сл.

Истовремено Уједињене нације су имале запажене резултате на економском и социјалном плану.

Чињеница, да је од завршетка Другог свјетског рата до данас у затворима погинуло близу 30 милиона људи, говори како су разлози за оснивање Организације, чији је циљ борба за мир, и данас актуелни. Сигурно је да би био већи број сукоба, ратних опасности, разарања, погинулих да нијесу постојале Уједињене нације. Значајна је и њихова улога и у периоду "хладног рата", да не дође до сукоба већих размјера с несагледивим посљедицама. Данас се због тога и намеће као једно од главних питања: ефикасност Уједињених нација. При томе се мисли на ефикасност свих њених органа.

Захваљујући настанку великог броја нових земаља Африке и Азије, Уједињене нације приближиле су се пуној универзалности. Тако су мање и мале земље добиле свој форум гдје се чује њихов глас, став и интерес, што доприноси остваривању међународног консензуса.

У данашњем сијету и са свим тешкоћама које он носи, дјеловање Уједињених нација и организација у оквиру њих улази у нову, тежу и деликатнију фазу. Све је наглашеније настојање да се, с позиције силе, у сталном надметању великих, наметне билатеризам у рјешавању међународних спорова. Уједињене нације се желе заобити, преиспитује се а и мијења однос великих сила према организацијама у оквиру ОУН, што сужава простор за мултилатералну сарадњу.

Уласком у свјетску организацију великог броја нових чланица, нових независних држава, отпочео је снажан притисак да се изврше промјене које би побољшале ефикасност организације, али до битних промјена није дошло.

Савезна Република Југославија жели да Уједињене нације у све већој мјери дјелују у правцу зближавања међу народима, да буду инструмент њихове сарадње и њихових напора за учвршћење мира у свијету. Потребно је да ОУН, као најрепрезентативнији скуп равноправних и независних земаља и народа, прихвати принципе мирољубиве коегзистенције и равноправно учешће свих народа у рјешавању виталних проблема савременог свијета.

Треба вјеровати да ће свијет у јубиларној години Уједињених нација бити способан да нађе рјешења за неке од горућих проблема, да ће малим, али значајним корацима кренути напријед. Јубиларна годишњица Уједињених нација пада у вријеме велике борбе, наметнуте садашњим односом снага у свијету, да се прије свега, одбрани и очува улога Уједињених нација и оно што је свјетска организација постигла. Морамо вјеровати да свијет има снаге да осигура мир, безбједност, слободу и равноправан развој земаља и народа. Сигурно је да ће СРЈ у том правцу дати максималан допринос, што је и до сад својом мирољубивом политиком доказала.